

הסיפור
שליסיפור מעורך השראה
לשולחן השבתהחצר האחורית
ברחוב בלינסקי 1

הרב נתן מיימון

בתור מתבגר שגדל בניו יורק, התחלתי לגלות עניין בתורת רבי נחמן מברסלב, אדמו"ר חסידי שחי בסוף המאה השבע העשרה למניינם. במשך חייו הקצרים, הייתה לתורתו השפעה ניכרת, וכאשר הסתלק בגיל שלושים ושמונה, הוא נקבר לבקשתו בעיר אומן שבאוקראינה, בין קייב לאודסה. מאז, נהגו חסידיו להתאסף בסמוך למקום מנוחתו ולהתפלל.

בתקופת השלטון הקומוניסטי, היה מסוכן ביותר לקיים אסיפות דתיות מעין אלו, אך אנשים המשיכו לפקוד את קברו בחשאיות. גם אני הצלחתי פעם אחת לבקר במקום, בעזרתו של ר' מיכל דורפמן, שארגן במשך שנים ביקורים באומן לקבוצות קטנות של חסידים בראש השנה. הקבר היה ממוקם בלב אזור מגורים, ברחוב בלינסקי 1, בחצר ביתה האחורית של אישה בשם זוביידה.

אותו ר' מיכל היה מאחרוני חסידי ברסלב שנותרו באוקראינה. מרבית האחרים נרצחו במהלך ההפיכה הבולשביקית ובמלחמות שבאו אחריה, או שהצליחו להימלט מהמדינה. הוא בילה שש שנים וחצי בגולאג סיבירי, אולם בתחילת שנות תש"ל (1970) הוא קיבל - עם עוד כמה מסורבי עלייה - היתר יציאה מברית המועצות. הוא עלה ארצה והתיישב בירושלים, שם נמנה על הנהגת החסידות, לצד זקני חסידי ברסלב הירושלמים.

כעבור כמה שנים, בשנת תשל"ט (1979), קיבל ר' מיכל מסר מגברת זוביידה - האישה שהתגוררה בסמוך לצינונו של רבי נחמן. היא סיפרה כי השלטונות המקומיים הודיעו לה כי ככוונתם להקים בשכונה מתחם בנייני מגורים חדשים בני תשע קומות. לאנשים המתגוררים באזור הובטח דיוור חלופי, אולם הודיעו להם שבתיהם ייהרסו, ושהאזור כולו ייחפר - כולל אתר הקבר.

גברת זוביידה הייתה מודאגת במיוחד בנוגע לגינה שלה ולתרנגולים שגידלה שם, ולכן ביקשה מהאנשים שפקדו את הקבר באומן באותה עת שידאגו להעביר את המסר לר' מיכל.

ר' מיכל וזקני החסידים נועצו בכמה רבנים פוסקי הלכה מובילים באשר לאפשרות של העתקת הקבר, אך מסקנתם הייתה חד משמעית: מאחר שרבי נחמן ביטא כי רצונו להיקבר באומן, אין ברירה אלא למצוא דרך לשכנע את השלטונות להותיר את המקום על כנו.

"אני מכיר את הרוסים", אמר ר' מיכל, "ושוחד לא יעבוד

במקרה הזה, מאחר שבנייני הדירות הללו הם חלק מתכנית חומש המגיעה הישר ממוסקבה. לכן, הדרך היחידה להשפיע במקרה זה תהיה אם נצליח לגרום לממשל האמריקני לבקש מהרוסים שלא יפגעו באתר הקבר".

הייתי נשוי והתגוררתי בשכונת ברייטון ביץ' שבניו יורק, כשקיבלתי הודעה טלפונית על כך שר' מיכל עתיד להגיע לאמריקה. הוא לא דיבר מילה באנגלית ולא הכיר שם איש. האם אוכל לעזור?

כעבור ימים אחדים, לאחר שאספתי אותו משדה התעופה, הראה לי ר' מיכל כמה מכתבים שהביא עמו. זכורים לי חמישה מהם: אחד עבור נשיא ארצות הברית, ג'ימי קרטר; עוד אחד עבור הרבי מליובאוויטש; לאדמו"ר מסאטמר; לרב משה שרר, נשיא אגודת ישראל באמריקה; ולרב משה פיינשטיין, מגדולי פוסקי ההלכה בזמנו.

היה זה ימים ספורים לפני חג השבועות, וחבר הציע שאת המכתב לרבי נביא מיד אחרי החג. אני זוכר שהגענו ל-770 וראינו אלפי אנשים שהתאספו במקום. הרבי נשא דברים, ובין השיחות שרו ניגונים - הייתה זו התוועדות נפלאה. אחר כך נעמדו כולם בתור, והרבי החל למזוג לכל אחד ואחד מגביעו,

«

מיזם מיוחד לשימור זיכרונות ועדויות על חייו ופועלו של הרבי מליובאוויטש. סיפור זה הוא אחד מני רבים שתועדו על ידינו בראיונות וידאו לאורך השנים. נכון להיום, מצויות בידינו מעל 1700 עדויות מכלי ראשון. אף שהשתדלנו כמיטב יכולתנו לאמת כל פרט, תוכנם של הסיפורים משקף את דברי הרבי כפי שאלו הובנו בשעתו על ידי השומעים והשתמרו בזיכרונם.

ולברך "לחיים!" היו שם אנשים רבים כל כך, שכאשר הגיע תורנו לא היה זמן לשוחח.

אך לרבי היו עיניים טובות, וכאשר ר' מיכל הגיש לו את המכתב, נראה היה שזיהה כי מדובר במשהו חשוב. הוא לקח את המכתב, הניח אותו בצד ור' מיכל הבין שהרבי יידע כבר מה לעשות בו.

ואכן, כעבור יומיים שלושה, קיבלנו מסר מהרבי: "האדם שעמו אתם צריכים לשוחח הוא הרב פנחס טייץ. הוא זה שיוכל לסייע לכם".

הסתכלתי על ר' מיכל, תוך מחשבה שהוא בוודאי יהיה מאוכזב, ושנצטרך לקבוע פגישה עם הרבי כדי לקבל תשובה מפורטת יותר. אולם ר' מיכל היה מרוצה. הוא הבין שמה שהיה דרוש לנו הוא הכוונה, כשכעת אנו יודעים עם מי עלינו לדבר.

הרב פנחס טייץ ייסד והקים מאפס קהילה יהודית באליזבת, ניו ג'רזי, והיה מנהיג מבריק. הוא ידע איך לדבר עם כל אחד, ויצר קשרים עם כל מיני אנשים חשובים.

הגעתי אליו עם ר' מיכל, וסיפרנו לו את כל הסיפור. לאחר שבירר ווידא את הפרטים, שלף הרב טייץ מכתב שנכתב על נייר מכתבים של הבית הלבן. "הרשו לי להקריא לכם את זה", אמר.

המכתב היה חתום בידי רוברט ליפשוץ, חבר קרוב של הנשיא ג'ימי קרט ויועץ בבית הלבן. היה זה מכתב תודה שנכתב בשם הנשיא והממשל האמריקני.

כאשר ג'ימי קרט התמודד על הנשיאות, מנהיגי הקהילה היהודית די התעלמו ממנו. הוא ניהל עסקים לגידול בוטנים במדינת ג'ורג'יה והיה נוצרי אדוק, והם היו בטוחים שהוא לא ייבחר - לכן הם השקיעו זמן ומאמצים במועמדים האחרים. אולם הרב טייץ אמר, "מי יודע?" נראה היה שהוא נועץ בעניין עם הרבי מליובאוויטש, שאמר לו לדאוג להיות בקשר עם כולם.

כך בדיוק הוא עשה. הוא הזמין את ג'ימי קרט לבוא ולהיפגש עם קהילתו, והפגישה סוקרה ברדיו ובטלוויזיה. הייתה זו אחת הפגישות היחידות שקרט קיים בשעתו עם נציגי הקהילה היהודית, והמכתב הזה נשלח כדי להביע את הערכתו.

המכתב נחתם במילים, "אם אי פעם תצטרך לפנות אלינו, דלת הבית הלבן תהיה פתוחה בפניך". הרב טייץ אמר, "המכתב הזה מונח אצלי כבר כמה שנים, ומעולם לא נזקקתי לעשות בו שימוש. אבל אולי כל זה היה למען רבי נחמן - ייתכן שהגיעה העת להיענות להצעת הנשיא".

בעזרת הרב אריה קפלן, הכנו מצגת שלמה על הנושא, והרב טייץ שלח אותה לרוברט ליפשוץ. לאחר מכן חיכינו והתפללנו. בהשגחה פרטית, היה זה כשבוע או שבועיים לפני פגישת פסגה היסטורית, לראשונה מזה כמה עשורים, בין נשיאי שתי המעצמות - נשיא ארה"ב ומזכ"ל המפלגה הקומוניסטית של ברית המועצות. ליאוניד ברז'נייב עמד להיפגש עם ג'ימי קרט בווינה, ועד מהרה עדכן אותנו רוברט ליפשוץ שקרט הביע את הסכמתו להעלות את הנושא במהלך המשא ומתן ביניהם.

זמן לא רב אחר כך קיבלנו מסר מהשגריר הרוסי לארצות הברית, אנטולי דוברינין. הוא מסר לבית הלבן כי הקרמלין מכיר בקיומו של אתר בעל חשיבות ברחוב בלינסקי 1, ואף שבכוונתם

להתקדם עם פרויקט הבנייה, הם יודאו שלאחר לא ייגרם כל נזק.

זה היה פשוט מדהים. עד היום יש לנו הכרת תודה עצומה לרב טייץ שהצליח להציל את אתר קבורתו של רבי נחמן, וכן לרבי מליובאוויטש, שבעת משבר כיוון אותנו בדרך הנכונה.

הרב נתן מיימון הוא מרצה בכיר בתורת רבי נחמן מברסלב. בשנת תשס"ח (2008) הקים אתר ברשת המְרַכֵּז למעלה מחמשת אלפים שיעורים מקוונים. הוא רואיין בביתו שברושלים בחודש אייר תשע"ט (2019).

לזכות אבינו היקר הרב יעקב שי' מינסקי ולעילוי נשמת אמנו היקרה מרת שיינא באשע בתיה ע"ה הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תשכ"ט (1969) — במכתב למשורר אורי צבי

גרינברג, מתייחס הרבי למאורע שהסעיר את המדינה באותם ימים - הצתת מסגד אל-אקצה בידי נוצרי לקוי בנפשו, ומצביע על ההשגחה הפרטית בעיתוי שבו התרחש המאורע. לאחר שחרור הכותל במלחמת ששת הימים, היו יהודים שהסתייגו מהגדרתו כ"מקום קדוש", והעדיפו להגדירו כ"אתר היסטורי" - עמדה שעם הזמן גברה והתפשטה. בעקבות ההצתה - על ידי אינו-יהודי, באתר שאינם-יהודים מחשיבים אותו כמקודש - מיהרו אותם יהודים להכריז שזהו אתר קדוש, ולגנות את ההצתה בכל פה, תוך הדגשה שיהודים בוודאי אינם שותפים לחילול וביזוי קודשים שכזה. הרבי ראה בכך אות חיובי, קישר זאת עם הפסוק "קול דודי דופק פתחי לי", וייחל שהתפכחות ראשונית זו תוביל אצלם לתשובה שלמה, כמאמר חז"ל, "פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם".¹ כ"ה באלול

< תשמ"ט (1989) — בהתוועדות ציין הרבי שביום

זה חל יום השנה לפטירת סבו - אבי אמו - הרב מאיר שלמה ינובסקי. הרבי קישר את שמו של בעל היארצייט לפרשת השבוע וביאר את ההוראה הנלמדת מכך. בתוך הדברים הזכיר כי סבו היה מה"יושבים" - אברכים שהקדישו את כל זמנם ללימוד תורה - אצל אדמו"ר מהר"ש בעיירה ליובאוויטש, לפני שהתמנה כרבה של העיר ניקולייב, משרה בה כיהן עד לפטירתו בשנת תרצ"ג (1933).² כ"ג באלול

1 אגרות קודש כו, עמ' ר
2 תורת מנחם תשמ"ט ד, עמ' 354

ההקדשות שלכם

מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי.

לפרטים נוספים

ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל

כתבו לנו: sipursheli@jemedi.org

בסיוע חברי

THE
JEM FOUNDATION

ואתה תצוה... להעלות נר תמיד